

О. ХЕНРИ

ПРАСЕШКА ЕТИКА

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

Във вагона за пушачи на експреса Сан Франциско — Ню Йорк попаднах на Джеферсън Питърс. От всички хора, живеещи на запад от река Уобаш, единствен той може да използва едновременно големия, малкия и продълговатия си мозък.

Професията на Джеф е небеззаконното мошеничество. Вдовиците и сираците няма защо да се боят от него: той посяга само на излишъците. Той предпочита да се сравнява с мишената-птичка, по която всеки прахосник или неразумен вложител може да изстреля някой и друг залежал долар. Тютюнът влияе благотворно на разговорните способности на Джеф; ето защо с помощта на две дебели и лесно горящи пури успях да науча историята на последните му преживелици.

— В моя занаят — подзе Джеф — най-трудното е да намериш порядъчен, добросъвестен, безупречно честен съдружник, с когото да мошеничиш. Някои от най-добрите майстори, с които ми се е случвало да работя при изземането на чуждо имущество, също са склонни понякога на мръсни номера.

Затова миналото лято реших да отида в някое затънтено място, гдето змията изкусителна още не е проникнала, и да видя няма ли да се намери някой съдружник, естествено надарен с престъпен талант, но още неразвратен от успеха. Попаднах на едно градче, което ми се стори благонадеждно. Жителите му не бяха и чували, че Адам е лишен от всякакво имущество, и си живееха блажено като в райска градина и даваха имена на тварите, обаче убиваха змиите. На туй градче му викат Маунт Нево^[1] и то е близо до мястото, където се срещат Кентъки, Западна Вирджиния и Северна Каролина.

Какво, тези щати не граничат, казваш, един с друг? Е добре де, горе-долу там някъде.

След като прекарах там една седмица, за да се уверят жителите, че не съм данъчен агент, отбих се в бакалницата, дето се събират най-големите капии от местната общественост, да поопипам почвата.

— Господа — казвам им, след като сме се поопознали и сме се събирали около качето със сушени ябълки, — в целия свят, струва ми се, няма общество като вашето, което да е толкова далеч от порока и шашмалогииите. Всяка жена тук е благосклонна и смела, всеки мъж — почтен и настойчив, тъй че животът при вас е направо идеал.

— Така е, господин Питърс — казва бакалинът. — Ние сме хора морални, бавноподвижни и заспали, няма други като нас според стъкмистиката. Но вие, чини ми се, не познавате Руфи Тейтъм.

— Да бе, да — обажда се старшият полицай. — Отде ще го познава? Руфи е най-големият гадняр от всички негодници, избегнали някога въжето. Чакайте, сега се сещам, че трябваше да го пусна от дранголника още онзи ден. Тогава изтекоха трийсетте дни, които му дадоха за убийството на Янси Гудло. Но нищо, един-два дни повече няма да му навреди.

— Какви ги говорите — казвам аз. — Не е възможно в Маунт Нево да има убиец.

— Още по-лошо! — обажда се бакалинът. — Той краде прасета.

Реших да издира този господин Тейтъм. Един-два дена след като старшият го освободи, аз се запознах с него и го поканих да излезем към края на града, където да седнем и да си поговорим делово.

Трябваше ми човек със селяшка външност, който да изиграе една ролица в едноактната пиеска, която мислех да поставя в някои провинциални градчета. И този Руфи Тейтъм беше роден точно за тая роля, както Дъглас Феърбанкс за онзи тип, дето попречи на Илайза да се удави в реката.

Грамаден на ръст, той имаше лицемерни сини очи като порцелановото куче над камината у леля Хариът, с което тя е играла като дете. Косата му беше вълниста — като на статуята на дискохвъргача във Ватикана, а цветът ѝ напомняше „Залез в Големия каньон“, картина от американски художник, която служи да се закриват дупките за кюнците в американските гостни. Той беше олицетворение на свършения селски дръвник. Бихте го познали дори на сцената на водевилния театър, както и да е преоблечен.

Разказах му аз за моите кондики и видях, че е готов на всичко.

— Като оставим настрана незначителни подробности като човекоубийството — казвам аз, — интересува ме направил ли си ти нещо готино в областта на недиректния бандитизъм и активната спестовност, което можеш да ми посочиш — с гордост или без гордост — като доказателство за своята квалификация?

— Че как? — чуди се той и разтяга по южняшки всяка дума. — Ти нищо ли не си чувал за мене? В Блу Ридж и цялата околност няма човек, бял или черен, който да може така ловко да задигне прасе, без

никой да го чуе, види или хване. Мога да гепя прасе от кочината, от избата, от коритото, от гората по всяко време, денем или нощем, и гарантирам, че никой няма да чуе ни квик, ни грух. Целият номер е в това как го хващаш и как после го изнасяш. Надявам се — продължава този благороден опустошител на кочини — един ден да ме признаят за световен шампион по свинекрадство.

— Честолюбието е похвална черта — казвам аз — и тук, в затънтеното Маунт Нево свинекрадството може да бъде почтена професия; но по широкия свят, извън тесните граници на тази местност, господин Тейтъм, то ще изглежда провинциално вулгарно. Обаче то говори за твоя талант. И тъй, вземам те за съдружник. Аз разполагам с капитал от хиляда долара и като използваме твоята проста селска находчивост, можем да се надяваме да спечелим на паричния пазар няколко привилегировани акции от „Прощавай завинаги“.

Така аз ангажирах Руфи и двамата напуснахме Маунт Нево и се спуснахме в долината. През целия път го тренирах за ролята, която трябваше да изиграе в замислената от мен шашмалогия. Преди това се бях шлял два месеца по флоридското крайбрежие и се чувствах великолепно, а в главата ми се тълпяха толкова много кроежи и планове, че нямаше къде да се разминат.

Реших да се превърна в смерч и да прокарам бразда, широка девет мили, през фермерския район на Средния Запад, накъдето сей запътихме. Но като стигнахме до Лексингтън, сварихме там цирка на братя Бинкли; затова в града се беше събрала селянията от целия окръг и съсипваше белгийските павета със самоделните си дървени калеври. Да ти кажа, аз не пропускам цирк, ако не преслушам някой и друг джоб и не изкяра нещичко. Ето защо платихме си за две стаи плюс храната в една къща близо до цирка, чиято стопанка на име мадам Пиви беше вдовица. После заведох Руфи в един дрехарски магазин и го натъкмихкато същински джентълмен. Както очаквах, той стана много актуален, когато му сложихме новите конфекционни одежди. Аз и собственикът Мисфитски го натъпкахме в светлосин костюм, кариран в нилскозелено, жилетка с цвета на дъбена кожа, червена вратовръзка и най-жълтите обувки в града.

Руфи носеше костюм за първи път в живота си; досега беше носил памучна шарена риза и панталони от домашен плат, характерни

за неговия край. Той вече се гордееше с новия си костюм — като людоед с нова халка на носа.

Същата вечер слязох до цирка, решил да спретна една игрица. Руфи трябваше да служи за примамка. Дадох му пачка фалшиви мангизи, които да залага, а за себе си запазих такава пачка в специален джоб, за да му изплащам печалбите. Не че му нямах доверие, просто не мога да боравя с топчето тъй, че да губи, когато се залагат истински пари. При такова положение пръстите ми стачкуват.

Поставих масичката си и започнах да показвам колко лесно се познава под коя чашка е граховото зърно. Неграмотните загубеняци се стълпиха в полукръг и взеха да се побутват един друг с лакти и да се подшишкват да залагат. Тук се очакваше изпълнението на Руфи — той трябваше да заложи някоя и друга дребна монета, за да примамим останалите. Обаче... тук Руфи, там Руфи — никакъв го няма. Един-два пъти го мернах: зяпа афишите, а устата му пълна с бонбони. Но така и не се появи.

Тук-таме някои от навалищата клъвнаха. Обаче да играеш тази игра без помощник е все едно да ловиш риба без стръв. Приключих играта само с четиридесет и два долара печалба, а разчитах да смъкна от тия селяндури поне двеста. Прибрах се към единайсет и си легнах. Казах си, че циркът се е оказал прекалено привлекателен за Руфи, че музиката и други съблазни така са го ошашавили, та е забравил всичко останало. Но реших сутринта да му прочета една нотация за принципите в нашата работа.

Едва Морфей ме тушира на коравия креват и чувам неприлични диви писъци, сякаш пеленаче пици от колики. Скачам, отварям вратата и викам вдовицата, а когато тя подава глава, ѝ казвам:

— Мадам Пиви, бъдете така любезна да запушите устата на отрочето си, за да могат порядъчните хора да спят спокойно.

— Сър — отговаря тя, — аз нямам отроче. Квичи прасето, което вашият приятел господин Тейтъм вкара в стаята си преди два часа. И ако му се падате чичо, братовчед или брат, то ще ви бъда крайно благодарна, ако лично вие, уважаеми сър, запушите устата му.

Намъкнах нещо, с което да мога да се появя пред хора, и влязох в стаята на Руфи. Той вече беше станал и запалил лампата и наливаше в тенджерка на пода мляко за мръснобялото, още младо квичащо прасе.

— Какво значи това, Руфи? — питам го аз. — Ти манкираш в своите задължения и ми провали цялата игра. И откъде се взе това прасе? Май се връщаш към старите си навици?

— Не се сърди, Джеф — казва той. — Знаеш, че отдавна имам слабост да крада прасета. Станало ми е просто навик. А тази вечер ми се представи такава чудесна възможност, че не можах да устоя.

— Е и какво! — казвам аз. — Може би ти наистина страдаш от клептопрасия. И не е изключено, когато излезем от свиневъдния пояс, душата ти да се обърне към по-висши и по доходни закононарушения. Просто не разбирам какво е това желание да петниш душата си с такива слабоумни, пакостни и пискливи животни.

— Работата е там, Джеф — казва той, — че ти нямаш влечение към свинете. Ти не ги разбираш, пък аз ги разбирам. Според мене ето това тук е надарено с необикновен талант и много висок интелект: току-що прекоси стаята на задните си крака.

— Добре, аз отивам да спя — казвам му. — А ти се постарай да внушиш на своя приятел, щом е толкова интелигентен, да не вдига такава гюрултия.

— Беше гладно — отвърща Руфи. — Сега се успокои и ще заспи.

Преди закуска винаги чета вестници, стига да съм на такова място, където наблизко се намира типографска машина или поне ръчна печатарска преса. На другия ден станах рано и намерих пред главния вход „Лексингтън Дейли“, хвърлен там от раздавача. Първото, което зърнах на заглавната страница, беше обява на две колонки:

НАГРАДА ОТ ПЕТ ХИЛЯДИ ДОЛАРА

Горната сума ще бъде изплатена — без всякакви въпроси — на онзи, който върне здрав и читав Бепо, прочутото прасе с европейско образование, изчезнало или откраднатото снощи от цирка на братя Бинкли.

Гео Б. Тапли, директор на цирка.

Сгънах вестника, сложих го във вътрешния си джоб и отидох при Руфи. Почти облечен, той хранеше прасето с мляко и обелки от

ябълки.

— Здравейте, здравейте, добро утро на всички — казвам аз сърдечно и дружелюбно. — Значи, вече сме станали? И прасчо закусва. Какво смяташ да правиш с това прасе, Руфи?

— Ще го туря в една щайга — казва Руфи — и ще го пратя на мама в Маунт Нево. Нека ѝ прави компания, докато ме няма.

— Чудесно прасе! — казвам аз и го чеша по гърба.

— А снощи какви думи издума по негов адрес — отвръща Руфи.

— Да — казвам аз, — но на дневна светлина е къде по-симпатично. Да знаеш, аз съм израснал на ферма и много обичам прасетата. Но все си лягах със слънцето, та досега не бях виждал прасе на светлината на лампа. Виж какво ще ти кажа, Руфи, давам ти десет долара за това прасе.

— То не ми е за продан — казва той. — Да беше друго бих ти го продал, но това не.

— Защо не? — питам го и започвам да се плаша да не би той да се досеща каква е работата.

— Защото — казва той, — то е най-голямото ми постижение в живота. Никой друг не е способен на такъв подвиг. Ако някога имам деца и семейно огнище, ще седиме пред огнището и ще им разправям как татко им е задигнал това прасе в претъпкания с хора цирк. А може и на внуците да разправям. Те ще има да се гордеят. Чакай да ти кажа, циркът се състои от две свързани помежду си палатки. Прасето лежеше на подиумче, вързано на верижка. В другата палатка зърнах един гигант и някаква дама, почти изцяло покрита от буйните си прошарени коси. Аз пипнах прасето и се измъкнах пълзешком под купола, а то кротува като мишка. Скрих го под палтото си и така трябва да съм минал покрай стотина души, докато изляза на тъмната улица. Едва ли ще продам това прасе, Джеф. Ще ми се мама да го запази като свидетел за моя подвиг.

— Прасето няма да живее толкова — казвам му, — че да го използваш като нагледно помагало при старческите си бръщолевеници пред огнището. Внуците ти просто ще трябва да вярват на думите ти. Хайде, давам ти сто долара за него.

Руфи ме гледа изумен.

— Това прасе не може да струва толкова — казва той. — За какво ти е?

— Като ме гледаш така казуистично — казвам с тънка усмивка, — надали можеш да допуснеш, че имам темперамент на художник. Но е така. Аз колекционирам прасета. Обиколил съм света да търся редки екземпляри. В долината Уобаш имам специална свинеферма, в която са събрани най-ценните породи — от мериносова до полско-китайска. Това прасе ми се струва расово, Руфи. Мисля, че е истински беркшир. Та затова искам да го притежавам.

— Готов съм да ти услужа — отговаря Руфи, — но и аз имам художническа жилка. Според мене, щом един човек може да отмъкне прасе по-качествено от всеки друг, тогава той е художник. Прасетата са моето вдъхновение. Особено това. И двеста и петдесет да ми дадеш за него, пак не го продавам.

— Чакай бе, човек — казвам и бърша чело, — това не е въпрос на търговия, а на изкуство. И дори не само на изкуство, а и на филантропия. Като познавач и любител на прасетата, аз няма да съм изпълнил своя дълг пред света, ако не добавя към колекцията си това прасе. Не заради самото прасе, а от етична гледна точка към прасето като най-добър приятел и помощник на човека, ти предлагам петстотин долара за него.

— Джеф — отвръща прасешкият естет, — не става дума за пари, а за чувство.

— Седемстотин — предлагам аз.

— Дай осемстотин — казва той — и ще изтръгна от душата си всякакви чувства.

Бръкнах под дрехите и извадих от тайния си пояс четирисет парчета по двайсет долара.

— Ще го прибера в стаята си — казвам — и ще го заключа там, докато закусим.

Хванах прасето за задния крак, а то заквича като парния орган в цирка.

— Чакай, остави на мене — казва Руфи, грабва прасето под мишница, държи с другата ръка зурлата му и го понася към стаята ми като спящ младенец.

Откак премених Руфи с такъв елегантен саркаф, той се зарази неизлечимо от галантерийна страст. След закуска заяви, че ще отскочи до Мисфитски да си купи лилави чорапи. Тогава аз се разбързах като

еднорък човек с копривна треска, който лепи тапети. Наех един стар негър с количка, вързахме прасето в чувал и се понесохме към цирка.

Открих Гео Б. Тапли в малка палатка, чието прозорче стоеше отворено. Той беше тлъстичък човек с остър поглед, с черна шапчица и червено пуловерче, на което блестеше четирикаратов брилянт.

— Вие ли сте Гео Б. Тапли? — питам го.

— Готов съм да се закълна в това — отговаря той.

— Ами аз го намерих и го нося.

— Изразявайте се по-точно — казва той. — Какво носите? Морски свинчета за азиатския питон или люцерна за свещения бивол?

— Нито едното, нито другото — казвам. — Намерих Бепо, интелигентното прасе. Ей го в чувала в количката. Тази сутрин го хванах да рие цветята в градинката ми в предния двор. Предпочитам да взема петте хиляди долара в по-едри банкноти, ако нямате нищо против.

Гео Б. излиза от палатката и ме кара да го последвам. Влизаме в едно странично помещение. Там на сено лежи черно като катран прасе с розова панделка на шията и хрупка морковите, които някакъв човек му подава.

— Ей, Мак — провиква се Г. Б., — нещо да се е случило тази заран със световноизвестното?

— Ами! Нищо му няма — отговаря човекът. — Радва се на отличен апетит — като танцюрките след полунощ.

— Откъде изровихте тази глупост? — пита ме Тапли. — Да не би снощи да сте преяли със свински котлети?

Вадя аз вестника и му показвам обявата.

— Мента! — отсича той. — Нямам представа как е станало. Вие със собствените си очи видяхте това забележително, световноизвестно прасе, истинско чудо в царството на четириногите, видяхте с каква свръхестествена мъдрост поема закуската си. Убедихте се, че нито се е губило, нито някой го е крал. Всичко най-хубаво.

Започвах да разбирам каква е работата. Метнах се на каручката и казах на чичо Нед да кара към най-близката градинка. Там измъкнах своята собственост от чувала, установих внимателно самоличността му и му теглих такъв шут, че то отлетя до другия край на алеята на двайсет фута преди собственото си квичене.

После платих на чичо Нед неговите петдесет цента и се запътих към редакцията на вестника. Искях да чуя със собствените си уши какво и как точно е станало. Намерих гишето на човека, който приемаше обявите и рекламите.

— Обзаложил съм се — казвам, — та искам да разбера дали този, който е дал обявата за прасето, е дебел нисък човек с черни баки и къопав крак.

— Нищо подобно — отвърща онзи. — Беше много висок и слаб, с царевичножълта коса и облечен като пъстра оранжерийна теменужка.

Към обед се върнах у госпожа Пери.

— Да оставя ли на огъня малко супа за господин Тейтъм? — пита ме тя.

— Може — казвам, — но за да подгрявате супата му, мадам, ще трябва да изчерпите за гориво всички въглища в недрата на земята и всички гори на двете полукълба.

— Та виждаш ли — завърши разказа си Джеф Питърс — колко трудно е да си намериш честен и почтен съдружник.

— Но — подзех аз, смятайки, че дългото ни познанство ми дава право на такова мнение, — правилото би трябвало да бъде двупосочно. Ако му беше предложил да поделите наградата, нямаше да...

Джеф ме изглежда с благороден упрек и това ме накара да млъкна.

— Става дума за съвсем различни неща — каза той. — Аз се опитах да извърша напълно почтена и законосъобразна спекулация. Купуващ евтино, продаващ скъпо — та не е ли това принципът на Уолстрийт? „Бикове“, „Мечки“^[2] или прасета — нима не е все едно? С какво е по-лоша свинската четина от рогата и мечешката кожа?

[1] Маунт Нево ще рече планината Нево, от която според библейското предание Мойсей е видял Обетованата земя. — Б.пр. ↑

[2] Бик и мечка — понятия от американската фондова борса. Бик е онзи, който купува акции с надеждата, че ще поскъпнат, а мечка — човек, който продава вече поевтинели акции, разчитайки, че по-късно ще може да ги купи още по-евтино. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.